

WZPS-3.431.1.12.2024

Egzemplarz nr 1

Protokół kontroli kompleksowej przeprowadzonej w Ośrodku Pomocy Społecznej w Cedyni

Jednostka kontrolowana:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Cedyni

Pl. Wolności 8

74-520 Cedynia

e - mail: ops@opscedynia.pl

Kontrolujący:

1. Anna Karska – inspektor wojewódzki - osoba kierująca zespołem,
 2. Monika Wilczyńska – inspektor wojewódzki,
- na podstawie upoważnienia Wojewody Zachodniopomorskiego nr 32/2024 z dnia 20 maja 2024 r.

Kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 2285 ze zm.).

Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Cedyni oraz Burmistrz Cedyni zostali powiadomieni o terminie przeprowadzenia kontroli, zgodnie z § 12 ust. 1 rozporządzenia w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej.

W dniu 29 maja 2024 r. kontrolujący złożyli oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie ich od udziału w kontroli.

Data rozpoczęcia i zakończenia kontroli:

Kontrolę przeprowadzono w dniach od 3 do 6 czerwca 2024 r.

Zakres kontroli

Kontrolą objęto zagadnienia dotyczące sposobu realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej w okresie od 1 stycznia 2023 r. do dnia zakończenia kontroli.

Od 12 października 2023 r. funkcję Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Cedyni sprawowała Pani Magdalena Puzik. W pozostałym okresie podlegającym kontroli funkcję Kierownika OPS w Cedyni sprawowały:

- Pani Mirosława Jędrzejczak, zatrudniona na tym stanowisku od 1995 r. do 30 lipca 2023 r.,
- Pani Izabela Nowak - w okresie 31 lipca do 11 października 2023 r.

Ustalenia zawarte w protokole oparto o informacje udzielone przez Kierownika Ośrodka oraz skontrolowaną dokumentację. Kontrola została przeprowadzona w oparciu o Program kontroli kompleksowej w Ośrodku Pomocy Społecznej w Cedyni w dniach 3 - 6 czerwca 2024 r.

(akta kontroli str. 1 - 16)

Ilekoć w niniejszym protokole użyto następujących skrótów, oznaczają one:

- „Ośrodek”, „OPS” lub „Jednostka” – Ośrodek Pomocy Społecznej w Cedyni,
- „Gmina” – Gmina Cedynia,
- „ustawa o pomocy społecznej”, „ustawa”, „u.p.s.” - ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r., poz. 1283 ze zm.),
- „Kodeks postępowania administracyjnego” lub „k.p.a.” – ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. 2024 r., poz. 572),
- „Strategia na lata 2018 - 2023” - Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cedynia na lata 2018 - 2023,
- „Strategia na lata 2024 - 2029” - Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cedynia na lata 2024 - 2029,
- „Program dożywiania na lata 2019 - 2023” lub „Program na lata 2019 - 2023” - uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023 (M. P. z 2018 r., poz. 1007 ze zm.),
- „Program dożywiania na lata 2024 - 2028” lub „Program na lata 2024 - 2028” - uchwała Rady Ministrów nr 149 z dnia 23 sierpnia 2023 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024 - 2028 (M.P z 2023 r., poz. 881),

- „Rejestr” – rejestr miejsc, w których gmina udziela tymczasowego schronienia w schroniskach dla osób bezdomnych, schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, noclegowniach oraz ogrzewalniach,
- „Rozporządzenie w sprawie wywiadu środowiskowego” lub „rozporządzenie” – rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 kwietnia 2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. z 2021 r., poz. 893 ze zm.)
- „Rozporządzenie w sprawie kontraktów” – rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 listopada 2010 r. w sprawie wzoru kontraktu socjalnego (Dz. U. Nr 218, poz. 1439),
- NGO – organizacja pozarządowa.

I Organizacja Ośrodka Pomocy Społecznej w Cedyni

Ośrodek Pomocy Społecznej w Cedyni powstał na podstawie Uchwały Nr XXV/193/96 Rady Miejskiej w Cedyni z dnia 2 września 1996 r. w sprawie powołania Ośrodka Pomocy Społecznej w Cedyni.

W kontrolowanym okresie organizację i działania Ośrodka określały następujące dokumenty:

1. Statut Ośrodka Pomocy Społecznej w Cedyni przyjęty uchwałą Nr X/103/2019 Rady Miejskiej w Cedyni z dnia 19 września 2019 r. w sprawie nadania Statutu Ośrodka.
2. Regulamin Organizacyjny Ośrodka wprowadzony Zarządzeniem Nr 1/2007 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Cedyni z dnia 6 lutego 2007 r. w sprawie przyjęcia regulaminu organizacyjnego OPS w Cedyni.
3. Zarządzenie Nr 23/2014 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Cedyni z dnia 31 grudnia 2014 r. w sprawie wprowadzenia zmian w regulaminie organizacyjnym OPS w Cedyni.

W okresie objętym kontrolą OPS w Cedyni realizował zadania wynikające m.in. z:

- ustawy o pomocy społecznej,
- ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustawy o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,

- ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawy o świadczeniach rodzinnych,
- ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej ze środków publicznych,
- ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawy o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawy o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawy o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawy prawo energetyczne,
- stawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3,
- ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Dodatkowo realizowano:

- Program Gminny LEKI,
- Program Region dla Rodziny (Zachodniopomorska Karta Rodziny 2+, Zachodniopomorska Karta Seniora),
- dowóz osób niepełnosprawnych na zajęcia terapeutyczne,
- paczki żywnościowe,
- pomoc materialną dla uczniów,
- Kartę Dużej Rodziny.

W ocenie kontrolujących obowiązujący w okresie kontroli Regulamin Ośrodka z 2007 r. wymagał uaktualnienia, tak by zawierał bieżące zadania realizowane przez pracowników Ośrodka. W 2014 r. w Regulaminie dokonano jednej zmiany (wprowadzającej asystenta rodziny). W dokumencie brakowało opisanych zadań m.in. z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, czy sposobu realizacji ustawy za Życiem czy Karty Dużej Rodziny.

Kierownik Ośrodka, Pani Magdalena Puzik, w związku z art. 110 ust. 7 ustawy o pomocy społecznej, została upoważniona do wydawania decyzji administracyjnych w

indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy zarządzeniami:

- nr 164/2023 Burmistrza Cedyni z dnia 11 października 2023 r.,
- nr 54A/2024 Burmistrza Cedyni z dnia 12 kwietnia 2024 r.

Upoważniane z tego zakresu posiadała także Pani Kierownik OPS w Cedyni, Izabela Nowak, na podstawie zarządzenia Burmistrza Cedyni nr 123/2023 z dnia 27 lipca 2023 roku oraz Pani Mirosława Jędrzejczak – zgodnie z zarządzeniem Burmistrza Cedyni nr 25/04 z dnia 31 grudnia 2014 roku.

W kontrolowanym okresie do wydawania decyzji administracyjnych, na podstawie art. 110 ust. 8 ustawy o pomocy społecznej został upoważniony 1 pracownik socjalny.

Kierownik Ośrodka poinformowała, że pracownicy socjalni na terenie Gminy Cedynia poruszali się własnym środkiem transportu.

Dokumentacja dotycząca klientów przechowywana była w szafach, zamykanych na klucz. Świadczenia z pomocy społecznej były wypłacane przelewem bankowym lub wypłatą gotówkową w kasie Banku Spółdzielczego Oddział w Cedyni na podstawie zawartej umowy.

Ośrodek wyposażony był w sprzęt biurowy oraz komputerowy. Pracownicy socjalni pracowali z zastosowaniem systemu informatycznego SYGNITY POMOST Std.

Budynek, w którym znajdował się OPS posiadał bariery architektoniczne, brakowało także udogodnień dla osób niepełnosprawnych. Do wejścia głównego prowadziły schody bez podjazdu dla wózków. Wejście do Ośrodka, a także pomieszczenia wewnątrz posiadały schody i wysokie progi. W sytuacji obsługi osoby z niepełnosprawnościami, obsługa klienta często była umawiana i przeprowadzana w domu klienta. Na zewnątrz budynku nie było zainstalowanego dzwonka przyzywającego pracownika do obsługi klienta. Z uwagi na trudne warunki lokalowe obsługa klienta w Ośrodku odbywała się w korytarzu, przy blacie, często na stojąco nie zapewniając poufności przeprowadzanej rozmowy.

Ponadto na dzień kontroli sytuacja lokalowa OPS w Cedyni nie była odpowiednia do kompleksowej realizacji zadań przez pracowników Ośrodka. Małe, zbiorcze

pomieszczenia Ośrodka nie zapewniały komfortu pracy pracownikom socjalnym. Pomieszczenia Ośrodka wymagały remontu.

Korespondencja zewnętrzna Ośrodka była przyjmowana i rejestrowana w punkcie kancelaryjnym, w rejestrze wpływu podań, i rozdzielana przez Kierownika zgodnie z zakresem czynności danego pracownika. Czynności kancelaryjne, dokumentowanie przebiegu załatwiania spraw, gromadzenia i tworzenia dokumentacji prowadzone były w sposób tradycyjny.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Cedyni posiadał własne przepisy kancelaryjne i archiwalne, wprowadzone Zarządzeniem nr 1/09 z dnia 2 stycznia 2009 r. Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Cedyni w sprawie instrukcji kancelaryjnej.

Wprowadzono rzeczowy wykaz akt oraz instrukcję archiwalną w zakresie działania składnicy akt. Zarządzenia zostały zatwierdzone przez Dyrektora Archiwum Państwowego w Szczecinie. W trakcie czynności kontrolnych ustalono, że wydawanym decyzjom administracyjnym z zakresu pomocy społecznej nadano znaki spraw zgodne z instrukcją kancelaryjną.

W kontrolowanym okresie nie wpłynęła żadna skarga na działalność OPS oraz żadna skarga do Kierownika na pracowników jednostki.

(akta kontroli str. 17 - 24)

II Stan zatrudnienia i kwalifikacje osób zatrudnionych

W Ośrodku Pomocy Społecznej w Cedyni na dzień przeprowadzenia kontroli zatrudnionych było 3 pracowników socjalnych.

Zgodnie z art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej są obowiązane posiadać, co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. W wyniku analizy akt osobowych ustalono, że Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Cedyni, Pani Magdalena Puzik, spełnia wymagania kwalifikacyjne określone w art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

Kwalifikacje Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Cedyni - Pani Mirosławy Jędrzejek - były analizowane i uznane podczas poprzednich kontroli w Ośrodku, wobec powyższego odstąpiono od badania tego obszaru.

W trakcie czynności kontrolnych ustalono, że Pani Izabela Nowak, w czasie sprawowania funkcji Kierownika Ośrodka, nie miała ukończonej specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej, zgodnie z art. 122 ust.1 ustawy o pomocy społecznej. Z uwagi na okoliczności - w dniu kontroli Pani Izabela Nowak nie była kierującą jednostką, a swoją funkcję pełniła przez krótki okres (niecałe trzy miesiące), zalecenia pokontrolne w tym zakresie nie zostaną sformułowane w ostatecznym dokumencie pokontrolnym.

Wymagania kwalifikacyjne pracowników socjalnych określa art. 116 ust. 1 oraz art. 156 ustawy o pomocy społecznej. W trakcie kontroli ustalono, że zatrudnieni w Ośrodku w Cedyni pracownicy socjalni posiadali wymagane przepisami kwalifikacje.

Zgodnie z art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Brzmienie art. 110 ust. 11 dopuszcza dwa sposoby ustalenia liczby pracowników socjalnych - w odniesieniu do liczby mieszkańców lub w odniesieniu do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną. Ośrodek w Cedyni ustala liczbę pracowników socjalnych w odniesieniu do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu, na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Ustalono, że w 2023 r. pomocą objęto ogółem 130 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Na dzień rozpoczęcia kontroli liczba mieszkańców Gminy wynosiła 3853 osoby.

W myśl art. 110 ust. 12 ww. ustawy ośrodek pomocy społecznej zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych. Na dzień kontroli w Ośrodku Pomocy Społecznej w Cedyni zatrudnionych było 3 pracowników socjalnych zatrudnionych na cały etat. Należy zatem stwierdzić, że stan zatrudnienia pracowników socjalnych Ośrodka był zgodny z art. 110 ust. 11 i 12 ustawy.

Pracownikom socjalnym, realizującym pracę socjalną w środowisku, przyznano dodatek do wynagrodzenia zasadniczego zgodnie z art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej. Zgodnie z dyspozycją Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, przekazaną pismem znak: ZO.OK.077.8.2019.AW z dnia 8 maja 2019 r., ww. dodatek nie jest wliczany do wysokości wynagrodzenia zasadniczego osób zatrudnionych na stanowisku pracownika socjalnego.

Pracownicy socjalni w dniu kontroli posiadali aktualne legitymacje służbowe, określone przepisami prawa oraz stosowne upoważnienia wydane przez administratora danych o dopuszczeniu do przetwarzania danych osobowych oraz pisemne zobowiązania osób upoważnionych do przetwarzania danych osobowych do zachowania ich w tajemnicy wynikające z art. 100 ust. 6 ustawy o pomocy społecznej. (akta kontroli str. 25 - 28)

III Ogólne założenia polityki społecznej gminy

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

W Gminie Cedynia w kontrolowanym okresie obowiązywały:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych przyjęta Uchwałą Nr XXXVII/406/2018 Rady Miejskiej w Cedyni z dnia 26 września 2018 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cedynia na lata 2018-2023;
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych przyjęta Uchwałą Nr L/488/2024 Rady Miejskiej w Cedyni z dnia 24 kwietnia 2024 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cedynia na lata 2024-2029.

Art. 16b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej stanowi:

Strategia, o której mowa w ust. 1, zawiera w szczególności:

1. diagnozę sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2

ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;

2. prognozę zmian w zakresie objętym strategią;

3. określenie:

- a. celów strategicznych projektowanych zmian,
- b. kierunków niezbędnych działań,
- c. sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
- d. wskaźników realizacji działań.

4. Strategia, o której mowa w ust. 1, opracowana przez gminę i powiat określa usługi społeczne w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, oraz zadania publiczne, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r. poz. 571), zlecane w trybach, o których mowa w tej ustawie.

Zespół kontrolujący ustalił, że Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cedynia na lata 2018 - 2023 zawierała elementy określone w art. 16b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej zgodne z przepisami ustawy o pomocy społecznej w momencie uchwalania Strategii.

Strategia przewidywała powołanie Zespołu ds. monitoringu składającego się m.in. z przedstawicieli podmiotów realizujących Strategię, w tym pracowników OPS. W ramach prac przewidywano gromadzenie danych i weryfikację problemów, które pojawiają się w trakcie wdrażania Strategii. Prace Zespołu miały na celu sporządzanie oceny skuteczności prowadzonej polityki społecznej i przedstawione jej Burmistrzowi Cedyni i Radzie Miejskiej w Cedyni. W trakcie kontroli stwierdzono, że ww. Zespół nie powstał, a Strategia nie była poddawana monitoringowi i ewaluacji. Pouczono Kierownika Ośrodka, o konieczności podjęcia działań zmierzających do prowadzenia monitoringu, ewaluacji Strategii zgodnie z założonymi w dokumencie działaniami.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cedynia na lata 2024 - 2029 zawierała wszystkie elementy wskazane w art. 16b ustawy o pomocy społecznej. W ocenie kontrolujących dokument zbyt ogólnie określał zdolność podmiotów ekonomii społecznej działających na terenie gminy Cedynia do realizacji

usług społecznych (str. 74 - 77 Strategii). Na 35 podmiotów funkcjonujących na terenie Gminy w sposób szczegółowy określono zdolność do realizacji usług społecznych tylko jednego podmiotu. Pouczono Kierownika Ośrodka, że należy podjąć działania zmierzające do dostosowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cedynia na lata 2024 - 2029 do stanu zgodnego z obowiązującymi przepisami.

Zgodnie z art. 16a ust. 1 ustawy o pomocy społecznej gmina, powiat i samorząd województwa przygotowują ocenę zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej. Zgodnie z art. 16a ust. 4 ustawy organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego przedstawia, co roku do dnia 30 kwietnia odpowiednio radzie miejskiej, radzie powiatu, a do dnia 30 czerwca sejmikowi województwa właściwej jednostki samorządu terytorialnego ocenę zasobów pomocy społecznej. Ocena wraz z rekomendacjami jest podstawą do planowania budżetu na rok następny. W myśl powyższych przepisów w 2023 r. została opracowana Ocena zasobów pomocy społecznej za 2022 r. dla Gminy Cedynia i przedłożona Radzie Miejskiej w Cedyni w ustawowym terminie. W 2024 r. OPS w Cedyni przedstawił ocenę zasobów pomocy społecznej za rok 2023 zgodnie z obowiązującymi przepisami.

W przedłożonych dokumentach za 2022 i 2023 r. we wnioskach końcowych brakowało opracowania rekomendacji będącej podstawą do planowania budżetu na rok następny, co jest sprzeczne z art. 16a ust. 4 ww. ustawy.

Zgodnie z art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej kierownik ośrodka pomocy społecznej składa radzie gminy coroczne sprawozdanie z działalności ośrodka oraz przedstawia potrzeby w zakresie pomocy społecznej. W toku czynności kontrolnych ustalono, że w kontrolowanym okresie Ośrodek Pomocy Społecznej w Cedyni opracował sprawozdanie z działalności ośrodka i przedstawił je Radzie Miejskiej w Cedyni. Sprawozdania za rok 2022 i rok 2023 wpłynęły do Rady Miejskiej w ustawowych terminach. Sprawozdania z działalności Ośrodka nie określały potrzeb w zakresie pomocy społecznej, co jest niezgodnie z art. 110 ust. 9 u.o.p.s.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 10 do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej należy zapewnienie utrzymania oraz rozwoju systemu teleinformatycznego, a także

sporządzanie sprawozdawczości i przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Zespół kontrolujący ustalił, że w kontrolowanym okresie sprawozdania resortowe MRPiPS-03 i MRPiPS-05 za 2023 rok były przekazywane Wojewodzie Zachodniopomorskiemu za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej w terminach określonych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. (akta kontroli str. 29 - 61)

Zgodnie z art. 48a ust. 1 i ust. 4 ustawy o pomocy społecznej gmina zobowiązana jest do zapewnienia tymczasowego schronienia w następujących obligatoryjnych formach placówek: w schronisku dla osób bezdomnych, w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, noclegowni oraz w ogrzewalni. W trakcie poprzedniej kontroli kompleksowej w OPS w Cedyni przeprowadzonej w dniach 7 - 9 lutego 2018 r. z zakresu realizacji zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej Wojewoda Zachodniopomorski wydał zalecenie pokontrolne w zakresie podjęcia działań mających na celu zabezpieczenie schronienia dla osób bezdomnych zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Gmina Cedynia zabezpieczyła potrzeby mieszkańców w zakresie schronienia dla osób bezdomnych w schronisku dla osób bezdomnych poprzez zawarcie umowy (Nr 5/2020 z dnia 3 lutego 2020 r.) ze Stowarzyszeniem Ludzi Bezdomnych i Samotnych Matek z Dziećmi w Stargardzie. Umowa została zawarta bezterminowo i zapewniła miejsca dla 1 mężczyzny i 1 kobiety z terenu Gminy. Z wyjaśnień Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Cedyni i przedstawionej kontrolerom dokumentacji wynikało, że zostały podjęte próby zawarcia umowy o świadczenie usług w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, w noclegowni i w ogrzewalni. Wysłane zostały pisma do organizacji prowadzących taką działalność z prośbą o podjęcie współpracy w ww. zakresie. Z uzyskanych odpowiedzi wynikało, że na dzień kontroli nie było takich możliwości. Także po zakończeniu kontroli udokumentowano prowadzenie rozeznania dotyczącego podjęcia współpracy z organizacjami pozarządowymi w tym zakresie. Wobec powyższego stwierdzono, że ww. zalecenie pokontrolne zostało zrealizowane. Niemniej jednak pomimo podjętych działań Gmina Cedynia na dzień kontroli nie zapewniała miejsc schronienia tymczasowego w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi oraz w noclegowni i w ogrzewalni.

Zdaniem zespołu inspektorów należy podjąć dalsze działania w celu wykonywania ustawowych obowiązków Gminy dotyczących zapewnienia miejsc schronienia w wyżej wymienionych formach. Gmina winna zapewnić możliwość udzielenia tymczasowego schronienia poprzez wdrożenie dostępnych procedur określonych przepisami prawa z wykorzystaniem następujących rozwiązań:

- uruchomienia odpowiedniej jednostki organizacyjnej własnej gminy,
- zawarcia porozumienia z inną gminą, która prowadzi tego typu placówkę w zakresie zapewnienia miejsc w tej placówce,
- wyłonienia podmiotu prowadzącego stosowną placówkę lub placówki w trybie otwartego konkursu ofert, ogłoszonego przez organ, zgodnie z wymogami ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2024 r., poz. 1491 ze zm.) oraz art. 25 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej – co w praktyce oznacza przeprowadzenie otwartego konkursu ofert, poprzedzonego wprowadzeniem rocznego lub wieloletniego programu współpracy z NGO w tym zakresie – i zawarcie w tym przypadku umowy zlecenia zadania publicznego,
- wyłonienia podmiotu w trybie ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo Zamówień Publicznych (Dz. U. z 2024 r., poz. 1320 ze zm.) – gmina zawiera umowę z podmiotem niepublicznym na zakup usługi.

Zgodnie z art. 48a ust. 11b i ust. 11c ustawy o pomocy społecznej Gmina dokonuje zgłoszenia do rejestru miejsc, w których gminy województwa zachodniopomorskiego udzielają tymczasowego schronienia w schroniskach dla osób bezdomnych, schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, noclegowniach oraz ogrzewalniach. W toku kontroli ustalono, że Gmina Cedynia zgłosiła zgodnie z zawartymi umowami wszystkie miejsca tymczasowego schronienia w placówkach dla osób bezdomnych do ww. rejestru.

(akta kontroli str. 62 - 74 oraz 31 - 32)

W kontrolowanym okresie Gmina Cedynia nie realizowała usług opiekuńczych specjalistycznych i usług opiekuńczych specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych. Zespół kontrolujący ustalił, że w kontrolowanym okresie Gmina Cedynia nie realizowała ww. zadania. Obligatoryjny charakter tego zadania wymaga, w szczególności zbadania potrzeb w zakresie tworzenia mieszkań wspomaganych/treningowych na terenie Gminy. Każdy organ administracji publicznej jest zobowiązany do wykonywania zadań, jakie spoczywają na nim z mocy ustawy. Tylko w przypadku, gdy zostanie ustalone, że brak jest potrzeby realizacji danego zadania, może nie być ono realizowane. W zakresie pomocy społecznej, ocena czy zadanie wymaga realizacji, jest dokonywana w Strategii.

Potrzeba uruchomienia mieszkań treningowych została zbadana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cedynia na lata 2024-2029. Na podstawie przeprowadzonej ankiety wśród mieszkańców Gminy nie wynikała potrzeba tworzenia tego typu mieszkań.

Kierownik poinformowała, że cyt. „W 2023 r. Gmina Cedynia złożyła wniosek o dofinansowanie budowy mieszkań wspomaganych dla osób niepełnosprawnych ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności w ramach działania 4.4. programu „Za życiem”. Jednakże po głębszej analizie osób do których miałyby trafić ww. wsparcie, w związku z budową Centrum Opiekuńczo Mieszkalne w Cedyni forma wsparcia uległaby powieleniu. W związku z powyższym Gmina wycofała swój wniosek. Należy dodać, że Gmina posiadała inwentaryzację i koncepcję pod ww. mieszkania”. Dnia 3 czerwca 2024 r. otwarto Centrum Opiekuńczo – Mieszkalne w Cedyni. Centrum docelowo zapewniło 16 miejsc całodobowego pobytu oraz 4 miejsca na pobyt dzienny dla osób o umiarkowanym i znacznym stopniu niepełnosprawności. Centrum Opiekuńczo Mieszkalne w Cedyni zagwarantowało mieszkańcom Gminy dostęp do różnorodnego wsparcia skierowanego do osób niepełnosprawnych.

Zasady odpłatności za pobyt w Centrum Opiekuńczo - Mieszkalnym w Cedyni określono uchwałą Nr XLVIII/460/2023 Rady Miejskiej w Cedyni z dnia 21 grudnia 2023 r. zmienioną uchwałą nr III/27/2024 Rady Miejskiej w Cedyni z dnia 27 czerwca 2024 r.

Wsparcie dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie Gminy zabezpieczyli pracownicy socjalni oraz placówki zdrowia w ramach współpracy z OPS. Ponadto Kierownik poinformowała, że cyt. „Gmina Cedynia oferuje wsparcie i pomoc dla osób zaburzeniami psychicznymi kierując do specjalistycznych domów pomocy społecznej”.

W zakresie poradnictwa specjalistycznego Gmina Cedynia oferuje mieszkańcom możliwość skorzystania nieodpłatnie:

- z pomocy prawnej w siedzibie Ośrodka dwa razy w miesiącu w poniedziałki w godz. od 11:00 do 15:00,
- z pomocy psychologa przyjmującego w Urzędzie Miejskim w Cedyni w drugi i czwarty czwartek miesiąca w godz. od 15.30 do 17.30,
- ze wsparcia konsultanta ds. rozwiązywania problemów alkoholowych i przemocy domowej w siedzibie Cedyńskiego Ośrodka Kultury i Sportu w pierwszy i trzeci czwartek miesiąca w godzinach od 15.00 do 18.00,
- z pomocy prawnej w siedzibie Urzędu Miejskiego w każdy piątek miesiąca w godzinach od 12.00 do 16.00.

(akta kontroli str. 52 - 54)

Informacje o dostępnych formach poradnictwa były umieszczone na stronie internetowej Ośrodka www.cedynia.pl oraz na tablicy ogłoszeń w siedzibie OPS oraz w siedzibie Urzędu Miejskiego.

W okresie podlegającym kontroli Ośrodek w Cedyni współpracował z Powiatowym Urzędem Pracy w Chojnie. Współpraca polegała na wymianie informacji o dostępnych ofertach pracy wywieszanych na tablicy ogłoszeń w OPS. Ośrodek współpracował również z PUP w zakresie organizacji prac społecznie użytecznych.

(akta kontroli str. 32 - 34 oraz 245 - 247)

IV Tryb przyznawania świadczeń z pomocy społecznej

W zakresie trybu przyznawania świadczeń z pomocy społecznej kontroli podlegają świadczenia w postaci:

1. zasiłków stałych,
2. zasiłków okresowych,
3. zasiłków celowych i specjalnych celowych,

4. dożywiania (posiłki, świadczenia pieniężne, pomoc rzeczowa),
5. usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych,
6. specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
7. kierowania do domów pomocy społecznej i ustalania odpłatności za pobyt w DPS,
8. pomocy rzeczowej w formie schronienia, zapewnienia posiłku oraz niezbędnego ubrania,
9. zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
10. sprawienia pogrzebu,
11. kontraktów socjalnych.

Z analizy sprawozdania rocznego MPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej pieniężnych, w naturze i usługach za 2023 r. oraz sprawozdania z dożywiania za 2023 r. wynika, że OPS w Cedyni zrealizował następujące świadczenia dla podanej liczby osób:

- zasiłki stałe – 26 osób,
- zasiłki okresowe – 63 osoby,
- posiłek – dożywianie – 52 osoby,
- świadczenie pieniężne – dożywianie – 185 osób,
- zasiłki celowe i w naturze ogółem – 108 osób, w tym specjalne zasiłki celowe – 7 osób,
- usługi opiekuńcze – 18 osób,
- kierowanie i odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej – 11 osób,
- pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej – 4 rodziny.

Wyboru dokumentacji kontrolnej dokonano na podstawie losowania świadczeniobiorców z list wypłat poszczególnych świadczeń pieniężnych oraz z dostępnych list grup poszczególnych form pomocy niepieniężnej w miesiącu czerwcu i wrześniu 2023 r. oraz z pierwszego półrocza 2024 r. W przypadku braku wymaganej ilości teczek losowaniu poddano listy z pozostałych miesięcy, wybrano teczki akt osobowych i sprawdzono dokumentację osób korzystających z wybranych form świadczeń.

Zasiłki stałe i składki na ubezpieczenie zdrowotne

Zgodnie z art. 37 ust. 1 pkt 1 i 2 zasiłek stały przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej i pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Sprawdzono wybraną na podstawie przyjętej metody dokumentację osób, którym przyznano zasiłki stałe na podstawie następujących decyzji:

1. OPS.5010.25.2023 z dnia 18 sierpnia 2023 r.
2. OPS.5010.5.2024 z dnia 19 stycznia 2024 r. (decyzja zamieniająca)
3. OPS.5010.26.2023 z dnia 9 sierpnia 2023 r.
4. OPS.5010.10.2024 z dnia 19 stycznia 2024 r.
5. OPS.5010.16.2024 z dnia 12 stycznia 2024 r.

(akta kontroli str. 75 - 76)

W sprawie zakończonej wydaniem decyzji nr 1 klient dnia 11 lipca 2023 zwrócił się z prośbą do Ośrodka o pomoc finansową oraz o pomoc w zakresie dożywiania: został przeprowadzony rodzinny wywiad środowiskowy, wydano stosowne decyzje administracyjne. Dnia 1 sierpnia 2023 r. klient złożył wniosek o zasiłek stały.

Pracownik socjalny nie przeprowadził aktualizacji rodzinnego wywiadu środowiskowego, a pomoc została „doplanowana” do wywiadu przeprowadzonego 11 lipca 2023 r. W kwestionariuszu rodzinnego wywiadu środowiskowego, w części C nie zostały sformułowane wnioski przez pracownika socjalnego. W aktach sprawy oświadczenie złożone przez klienta nie zawierało daty. Po dostarczeniu orzeczenia i przed „doplanowaniem” pomocy klient nie został poproszony o złożenie nowego oświadczenia - wniosek o zasiłek stały jest z sierpnia 2023 r., więc klient powinien złożyć oświadczenie o dochodach za miesiąc lipiec 2023 r. W uzasadnieniu decyzji przyznającej zasiłek stały wskazano przyczyny ubiegania się o pomoc: ubóstwo i długotrwałą lub ciężką chorobę – nie wskazano głównej przyczyny - niepełnosprawności. W decyzji przyznającej zasiłek stały brakowało pouczenia o

prawie do zrzeczenia się prawa do odwołania. Stwierdzono, że wydana decyzja została zrealizowana przed uprawomocnieniem się. Decyzja została odebrana przez klienta 16 sierpnia 2023 r., a wypłata nastąpiła 21 sierpnia 2023 r.

Dwóm decyzjom (nr 2 i 4) przyznającym zasiłek stały nadano rygor natychmiastowej wykonalności pomimo braku ku temu przesłanek uzasadniających wyjątkowo ważny interes strony. W trakcie analizy akt stwierdzono, że w rodzinnym wywiadzie środowiskowym pracownik socjalny nie sformułował w części C kwestionariusza wywiadu pn. „Diagnoza sytuacji osoby lub rodziny, wnioski pracownika socjalnego”, odpowiednich wniosków będących podstawą do natychmiastowej wykonalności decyzji. Pracownik nie wnioskował o realizację decyzji w trybie art. 108 k.p.a. Mając na uwadze, że kwestionariusz wywiadu środowiskowego jest istotnym elementem postępowania administracyjnego, po przeprowadzeniu, którego wydaje się decyzję administracyjną, oba dokumenty muszą być ze sobą spójne.

Ponadto w uzasadnianiu decyzji wskazanej w pkt nr 1, 2, 3, 5 wpisywano inną główną przyczynę ubiegania się o pomoc niż wynikającą z przeprowadzonego wywiadu środowiskowego np. decyzji nr 2 w uzasadnieniu wpisano ciężką chorobę i ubóstwo zamiast niezdolności do pracy z powodu wieku, a w decyzji nr 3 długotrwałą i ciężką chorobę, ubóstwo, a nie wskazano niepełnosprawności.

W sprawie nr 3 osoba ubiegająca się o pomoc społeczną zwracała się o pomoc na zakup żywności, środków czystości, leków, pampersów. W kontrolowanym przypadku została przyznana pomoc społeczna w formie zasiłku stałego. Nie odniesiono się do potrzeb zgłoszonych w podaniu. W ocenie zespołu kontrolującego na konkretne zgłoszone potrzeby powinien zostać przyznany zasiłek celowy. Wydana decyzja została zrealizowana przed uprawomocnieniem się - decyzja została doręczona klientowi 10 sierpnia, a wypłata nastąpiła 21 sierpnia 2023 r.

W przypadku nr 5 pracownik socjalny nie ustalił w trakcie wywiadu środowiskowego potrzeb i oczekiwań osoby ubiegającej się o pomoc społeczną (w części B kwestionariusza wywiadu lakonicznie wpisano jedynie, że, cyt.: „ww. oczekuje pomocy finansowej”). Stwierdzono, że nie został zrealizowany obowiązek informacyjny, wynikający z art. 119 ust. 2 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej.

W kwestionariuszu rodzinnych wywiadów środowiskowych (część IV, aktualizacja wywiadu) w sprawach zakończonych decyzjami administracyjnymi wskazanymi w pkt nr 1 i 2 przyznającymi zasiłek stały w części wywiadu A-9 dotyczącej „dotychczas otrzymywanych świadczeń - na podstawie ostatniej decyzji” zbyt lakonicznie opisywano przyznane świadczenie jako, cyt.: „zasiłek”, co nie pozwalało na pełne rozeznanie sytuacji osoby wnioskującej o pomoc. Ponadto w dokumentacji osób, którym przyznano zasiłek stały w oświadczeniach klientów nie było wpisanej daty złożenia oświadczenia.

Ponadto w jednym kontrolowanym przypadku (nr 5) w wydanej decyzji administracyjnej stwierdzono nieprawidłowe oznaczenie organu – organem wydającym był Ośrodek Pomocy Społecznej w Cedyni, zamiast Burmistrza Cedyni. Pouczono Kierownika Ośrodka o konieczności prawidłowego oznaczania wydawanych decyzji administracyjnych.

W związku ze stwierdzonymi błędami poinstruowano Kierownika Ośrodka o konieczności starannego i rzetelnego sporządzania rodzinnych wywiadów środowiskowych w celu ustalenia sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej osób i rodzin ubiegających się o przyznanie pomocy. Należy też wzmóc nadzór nad prowadzonymi przez pracowników socjalnych postępowaniami administracyjnymi.

Poddana kontroli dokumentacja zawiera wnioski z datą wpływu do Ośrodka, a także dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do 30 dni od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

(akta kontroli str. 77 - 123)

Zasiłki okresowe

Zgodnie z art. 38 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów

zabezpieczenia społecznego osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej oraz rodziny, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny. Ponadto zgodnie z art. 38 ust. 3 ww. ustawy kwota zasiłku okresowego nie może być niższa niż 50% różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej, a dochodem tej osoby oraz kryterium dochodowym rodziny, a dochodem tej rodziny.

Sprawdzono następującą dokumentację osób, którym przyznano zasiłki okresowe na podstawie decyzji:

1. OPS.5011.3.2024 z dnia 15 stycznia 2024 r.
2. OPS.5011.7.2023 z dnia 11 października 2023 r.
3. OPS.5011.25.2024 z dnia 25 stycznia 2024 r.
4. OPS.5011.13.2024 z dnia 18 stycznia 2024 r.
5. OPS.5011.41.2.2023 z dnia 20 października 2023 r.
6. OPS.5011.38. 2024 z dnia 4 kwietnia 2024 r.

(akta kontroli str. 124 - 125)

W kontrolowanych sprawach 1, 3, 4, 5 dotyczących przyznania zasiłku okresowego, osoby ubiegające się o pomoc społeczną zwracały się o pomoc np. na zakup żywności, środków czystości czy opału. W trakcie wywiadów środowiskowych pracownik socjalny ustalił, że klienci oczekują tego typu wsparcia. W badanych przypadkach, na zgłoszone potrzeby, został przyznany zasiłek okresowy. W przypadku nr 1 nie odniesiono się do prośby dotyczącej przyznania środków na zakup żywności. W przypadku nr 3 nie odniesiono się do prośby dotyczącej środków na zakup żywności i środków czystości. Został przyznany zasiłek okresowy, a w decyzji wskazano, że świadczenie przyznano na potrzeby zawarte we wniosku. W kwestionariuszu wywiadu odnotowano, że klientka zwróciła się z prośbą o pomoc finansową, ale nie odniesiono się do prośby zawartej w podaniu: ani nie przyznano zasiłku celowego, ani nie odmówiono pomocy, nie ustalono innych form wsparcia. Przy przyznawaniu pomocy należy uwzględnić zgłaszane potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy, jeżeli odpowiadają one celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej zgodnie z art. 3 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej. Ponadto z analizy kwestionariuszy wywiadów środowiskowych wynika, że w trakcie przeprowadzania wywiadu

środowiskowego osoby ubiegające się o pomoc społeczną nie zostały poinformowane o przysługujących im świadczeniach i dostępnych formach pomocy, przez co nie został zrealizowany przez pracownika socjalnego obowiązek informacyjny, wynikający z art. 119 ust. 2 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej. Kierownik Ośrodka podczas rozmowy poinformowała, że pracownicy socjalni informują klientów o dostępnej pomocy, jednak w natłoku obowiązków nie zawsze dokumentują wszystko o czym rozmawiają z klientami. Poinstruowano Kierownika OPS o konieczności odzwierciedlania w dokumentacji, w tym, w kwestionariuszu wywiadu środowiskowego, pomocy zaproponowanej stronie postępowania.

Decyzja administracyjna w przypadku nr 3 nie zawierała pouczenia o prawie do zrzeczenia się odwołania i skutkach zrzeczenia się odwołania zgodnie z art. 107 § 1 pkt 7 K.p.a.

W przypadku nr 4 i 5 w uzasadnieniu decyzji przyznającej zasiłek okresowy wskazano, że zasiłek został przyznany w maksymalnej, możliwej do przyznania kwocie.

Tymczasem w tych przypadkach zasiłki przyznano w kwocie minimalnej, obliczonej zgodnie z art. 38 ust.3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej. Wobec powyższego poinformowano Kierownika Jednostki o konieczności zachowania rzetelności przy sporządzaniu decyzji administracyjnych.

W przypadku nr 6 przed przyznaniem zasiłku okresowego pracownik socjalny nie przeprowadził aktualizacji rodzinnego wywiadu środowiskowego. Wniosek wpłynął do Ośrodka 4 kwietnia 2024 r. Pomoc „doplanowano” do wywiadu przeprowadzonego 17 stycznia 2024 r. Decyzja została zrealizowana w trybie art. 108 k.p.a. choć nie wskazano w niej przesłanek uzasadniających wyjątkowo ważny interes strony. Ponadto w podstawie prawnej decyzji nie powołano się na art. 108 k.p.a.

Poddana kontroli dokumentacja zawierała wniosek o pomoc z datą wpływu do Ośrodka, a także dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Pomoc była przyznawana w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje wskazywały okres, na jaki przyznano zasiłek okresowy oraz wskazywały termin wypłaty świadczenia. W aktach kontrolowanych spraw znajdowało się zwrotne potwierdzenie odbioru decyzji.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

(akta kontroli str. 126 - 229)

Zasiłki celowe i specjalne celowe

Zgodnie z art. 39 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej może być przyznany zasiłek celowy. Zgodnie z art. 39 ust. 2 ustawy zasiłek celowy może być przyznany w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, ogrzewania, w tym opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Ponadto zgodnie z art. 41 pkt 1 w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny, który nie podlega zwrotowi.

Podczas czynności kontrolnych sprawdzono, wybraną na podstawie przyjętej metody losowania, dokumentację osób otrzymujących zasiłki celowe, przyznane decyzjami administracyjnymi:

1. OPS.5012.154.2023 z dnia 14 czerwca 2023 r.,
2. OPS.5012.387.2023 z dnia 13 grudnia 2023 r.,
3. OPS.5012.301.2023 z dnia 19 października 2023 r.,
4. OPS.5012.338.2023 z dnia 10 października 2023 r.

(akta kontroli str. 230 - 231)

Pomoc została przyznana po przeprowadzonym w terminie rodzinnym wywiadzie środowiskowym. W aktach kontrolowanych spraw znajdowały się wnioski o pomoc z datą wpływu do OPS. W kontrolowanych sprawach dochód został prawidłowo ustalony. Decyzje administracyjne zostały wydane terminowo, pomoc społeczna została przyznana w ciągu miesiąca od złożenia wniosku z pełną dokumentacją. Decyzje zawierały wszystkie elementy określone przepisami. W aktach kontrolowanych spraw znajdowało się zwrotne potwierdzenie odbioru decyzji. Pomoc została przyznana na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych: zakup żywności, leków, środków czystości, uregulowanie opłat mieszkaniowych, dofinansowanie do zakupu obuwia, opału, uregulowanie rachunku za energię elektryczną. Przyznana pomoc w formie zasiłku celowego była uzasadniona.

Nie wniesiono uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Zgodnie z art. 41 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny, który nie podlega zwrotowi.

Sprawdzono losowo wybraną, na podstawie przyjętej metody, dokumentację osób otrzymujących zasiłki specjalne celowe przyznane na podstawie decyzji:

1. OPS.5012.49.2024 z dnia 8 lutego 2024 r.,
2. OPS.5012.91.2024 z dnia 14 marca 2024 r.

(akta kontroli str. 232)

W toku kontroli ustalono, że pomoc w formie specjalnego zasiłku celowego przyznawana była na zaspokojenie niezbędnych potrzeb, w szczególności na pokrycie w części lub całości wydatków związanych z potrzebami bytowymi takimi jak zakup żywności, odzieży, obuwia, opatu oraz pokrycie kosztów zakupu leków. W kontrolowanych sprawach odpowiednio uzasadniano szczególne okoliczności przyznania zasiłku. Poddana kontroli dokumentacja zawiera wniosek z datą wpływu do Ośrodka, a także dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie zasiłków celowych poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które wyczerpująco opisywały sytuacje osób i rodzin. Dochód klientów był prawidłowo ustalany. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do 30 dni od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją, zawierały wszystkie elementy określone w art. 107 k.p.a. i wskazywały okres, na jaki został przyznany zasiłek. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Usługi opiekuńcze

Zgodnie z art. 50 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych

usług opiekuńczych. Jednocześnie zgodnie z art. 50 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób a rodzina, a także wspólnie zamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić. W kontrolowanym okresie w Gminie Cedynia były realizowane usługi opiekuńcze. W 2023 r. z usług skorzystało 18 osób, w 2024 r. do dnia kontroli - 12 osób. Usługi opiekuńcze w 2023 r. i 2024 r. były realizowane przez 4 osoby zatrudnione na umowę o pracę. Nie świadczone specjalistycznych usług opiekuńczych.

W Gminie Cedynia w kontrolowanym okresie nie świadczone specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Sposób realizacji usług opiekuńczych w kontrolowanym okresie regulowały Uchwały:

- 1) Nr XXIV/245/2005 Rady Miejskiej w Cedyni z dnia 24 marca 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze oraz szczegółowe warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia od odpłat, jak również tryb ich pobierania.
- 2) Nr VI/48/2015 Rady Miejskiej w Cedyni z dnia 22 czerwca 2015 r. w sprawie zmiany uchwały Nr XXIV/245/2005 Rady Miejskiej w Cedyni z dnia 24 marca 2005 r.
- 3) Nr XXVI/240/2021 Rady Miejskiej w Cedyni z dnia 18 maja 2021 r. w sprawie zmiany uchwały Nr XXIV/245/2005 Rady Miejskiej w Cedyni z dnia 24 marca 2005 r.

(akta kontroli str. 237 - 256)

W obowiązującej na dzień kontroli uchwale z 2005 r. w §3 w tabeli nieprawidłowo określono przedziały dochodowe w %, tzn.:

- „101% – do 150%” - powinno być „powyżej 100% do 150%”;
- „151% – do 200%” - powinno być „powyżej 150% do 200%”,
- „201% – do 300%” - powinno być „powyżej 200% do 300%”,
- „301 % – do 400%” - powinno być „powyżej 300% do 400%” itd.

Powyższe zapisy w treści uchwały nie pozwalają na ustalanie odpłatności dla osób, które posiadają dochód w wysokości, np. 100,8%, 150,1%, 150,2%, 150,9%, itd., kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej. Poinstruowało

Kierownika Ośrodka o konieczności zgłoszenia projektu zmian do ww. uchwały w celu prawidłowego ustalenia przedziałów dochodowych.

(akta kontroli str. 233 - 247)

Sprawdzono dokumentację osób otrzymujących pomoc w postaci usług opiekuńczych przyznanych na podstawie następujących decyzji administracyjnych:

1. OPS.5025.18.1.2023 z dnia 2 maja 2023 r.,
2. OPS.5025.8.2023 z dnia 2 maja 2023 r.,
3. OPS.5025.13.2023 z dnia 2 maja 2023 r.,
4. OPS.5025.5.2024 z dnia 30 kwietnia 2024 r.

(akta kontroli str. 248 - 249)

Poddana kontroli dokumentacja zawierała wniosek z datą wpływu do Ośrodka, a także dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie usług opiekuńczych poprzedzone było przeprowadzonymi rodzinnymi wywiadami środowiskowymi. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do miesiąca od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez strony. Decyzje administracyjne określały kwotę odpłatności jaką będzie ponosić klient za 1 godzinę świadczonych usług oraz kwotę pełnej ceny za 1 godzinę usług opiekuńczych, określonej w uchwale Rady Miasta.

W wyniku kontroli ustalono, że wszystkie decyzje administracyjne przyznające pomoc w formie usług opiekuńczych, w podstawie prawnej zawierały jednocześnie art. 50 ust. 1 i ust. 2 ustawy. Przywołane przepisy ustawy wskazują dwie różne grupy osób, które są uprawnione do pomocy w formie usług opiekuńczych: są to osoby samotne oraz osoby posiadające rodzinę. Jednoczesne wskazywanie w podstawie prawnej art. 50 ust. 1 i ust. 2 ustawy jest nieuzasadnione. Mając na uwadze powyższe, w wydawanych decyzjach należy wskazywać art. 50 ust. 1 lub 50 ust. 2 ustawy.

Decyzje nie wskazywały zakresu usług oraz miejsca świadczenia usług opiekuńczych – zawarta w nich była jedynie informacja o zakresie usług wynikająca z przepisów. W przeprowadzonych rodzinnych wywiadach środowiskowych nie ustalono dokładnego zakresu usług opiekuńczych, co stanowiło naruszenie art. 50 ust 5 ustawy o pomocy społecznej.

Wszystkim skontrolowanym decyzjom został nadany tryb art. 108 § 1 k.p.a. W decyzjach nie wskazano wyjątkowo ważnego interesu strony. Nadanie rygoru natychmiastowej wykonalności nie zostało uzasadnione. W rodzinnym wywiadzie środowiskowym pracownik socjalny nie wskazywał art. 108.

Ponadto w uzasadnieniu decyzji znajdował się nieprawidłowy zapis dotyczący odpłatności np. odpłatność za 1 godzinę usług opiekuńczych wynosi 7,50 zł co stanowi 50 % kryterium dochodowego (powinno być 50 % pełnej kwoty odpłatności za 1 godzinę usług opiekuńczych).

Nie wniesiono uwag do kontrolowanych kart czasu pracy osób świadczących usługi opiekuńcze. Karty zawierały podpisy osób korzystających z usług, podpisy opiekunek, po przeanalizowaniu ich stwierdzono, że usługi były realizowane zgodnie z wydanymi decyzjami.

(akta kontroli str. 250 - 290)

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Usługi sąsiedzkie

W Gminie Cedynia przyjęto uchwałę Nr II/12/24 Rady Miejskiej w Cedyni z dnia 29 maja 2024 r. w sprawie określenia szczegółowych warunków przyznawania, wymiaru i zakresu usług sąsiedzkich, sposobu ich rozliczania wykonywania tych usług, warunków odpłatności za usługi sąsiedzkie oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat, a także trybu ich pobierania. Zgodnie z informacją udzieloną przez Kierownika kontrolowanej jednostki na dzień kontroli OPS w Cedyni nie rozpoczął realizacji tego typu usług.

(akta kontroli str. 240 - 244)

Kierowanie do domu pomocy społecznej

Zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej.

Sprawdzono wybraną, zgodnie z założoną metodą, dokumentację osób ponoszących odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej, na podstawie następujących decyzji:

1. OPS.5026.9.2023 z dnia 6 czerwca 2023 r.,
2. OPS.5026.4.2024 z dnia 29 kwietnia 2024 r. (decyzja zmieniająca),
3. OPS.5026.5.2024 z dnia 16 maja 2024 r. (decyzja zmieniająca),
4. OPS.5026.10.2024 z dnia 29 kwietnia 2024 r. (decyzja zmieniająca).

(akta kontroli str. 291 - 293)

Poddana kontroli dokumentacja zawierała wniosek o umieszczenie w domu pomocy społecznej z datą wpływu do Ośrodka, a także dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie świadczeń w formie odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które wyczerpująco opisywały sytuację osób. Dochód klientów był prawidłowo ustalany. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zawierały elementy określone w art. 107 § 1 k.p.a. poza pouczeniem o prawie do zrzeczenia się odwołania i skutkach zrzeczenia się odwołania i zostały wydane w terminie do 30 dni od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono uwag do kontrolowanego obszaru.

Pomoc w formie schronienia

Zgodnie z art. 48 osoba lub rodzina ma prawo do schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania, jeżeli jest tego pozbawiona. Zgodnie z art. 97 ust. 5 rada powiatu lub rada gminy w drodze uchwały ustala, w zakresie zadań własnych, szczegółowe zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach treningowych i wspomaganych. Zgodnie z art. 51 ustawy o pomocy społecznej schronisko dla osób bezdomnych jest ośrodkiem wsparcia.

Zespół kontrolny ustalił, że w kontrolowanym okresie Gmina Cedynia nie miała uchwały określającej zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia - placówkach tymczasowego schronienia. Uchwałę taką przyjęto po zakończonej kontroli - uchwała Nr III/29/2024 Rady Miejskiej z Cedyni z dnia 27 czerwca 2024 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w

schronisku dla osób bezdomnych i schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi.

Jak wskazano w treści niniejszego protokołu na str. nr 11 udzielanie schronienia zabezpieczono na podstawie umowy zawartej z podmiotem zewnętrznym dot. zapewniania schronienia osobom bezdomnym z terenu Gminy Cedynia.

Według oświadczenia Kierownika Ośrodka w Cedyni w kontrolowanym okresie nie było osób z terenu Gminy skierowanych do placówek tymczasowego schronienia (akta kontroli str. 31)

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 6 do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego.

Z informacji udzielonej przez Kierownika OPS w Cedyni wynika, że w kontrolowanym okresie nie było przyznanych zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego.

Sprawienie pogrzebu

Sprawienie pogrzebu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym (art. 17 ust. 1 pkt 15 ustawy o pomocy społecznej). Sprawienie pogrzebu odbywa się w sposób ustalony przez gminę, zgodnie z wyznaniem zmarłego.

Ustalono, że Gmina na dzień kontroli nie posiadała uchwały w tym zakresie. Zasady sprawiania pogrzebu oraz zwrotu kosztów pogrzebów realizowanych przez Gminę Cedynia określono po przeprowadzonej kontroli w Ośrodku - Uchwałą nr III/30/2024 Rady Miejskiej w Cedyni z dnia 27 czerwca 2024 r. (akta kontroli str. 291 - 292)

Skontrolowano akta sprawy dotyczące postępowania pracowników OPS przy sprawianiu pogrzebu. Ustalono, że w dokumentacji znajdowały się m.in. wystawiony akt zgonu, faktura za usługę pogrzebową, zlecenie usługi przez OPS, odpowiednie notatki pracownika socjalnego.

Nie wniesiono uwag do kontrolowanego obszaru.

V Sposób organizowania pomocy (świadczenia niefinansowe)

Zgodnie z art. 6 pkt 12 ustawy praca socjalna to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód.

Praca socjalna może być prowadzona:

- z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej;
- ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Na podstawie kontrolowanej dokumentacji dotyczącej pracy socjalnej ustalono, że pracownicy OPS w Cedyni świadczyli pracę socjalną mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie przez pełnienie odpowiednich ról społecznych. Kierownik Ośrodka poinformowała, że pracownicy socjalni prowadzili pracę socjalną wynikającą z diagnozy sytuacji rodziny/osoby. Głównym narzędziem diagnozy był rodzinny wywiad środowiskowy oparty na kwestionariuszu. Udzielone wsparcie w formie pracy socjalnej Ośrodek dokumentował w notatkach pracowników socjalnych. Kierownik Ośrodka poinformowała, że, cyt.: „Pracownicy socjalni udzielają informacji, wskazówek i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych, wskazują instytucje zajmujące się udzielaniem pomocy przez właściwe placówki państwowe, samorządowe”. Pracownicy socjalni podczas podejmowanych działań w ramach pracy socjalnej współpracowali z sołtysami, urzędem pracy, policją, szkołą, służbą zdrowia, kuratorami zawodowym, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W trakcie kontroli sprawdzono dokumentację 4 spraw, w których prowadzona była praca socjalna, która miała na celu poprawę sytuacji zawodowej, zdrowotnej, bytowej osób. Podejmowane działania przez pracowników socjalnych były dokumentowane w notatkach służbowych oraz w kwestionariuszach wywiadów środowiskowych.

Zdaniem zespołu inspektorów skontrolowana dokumentacja w pełni nie

odzwierciedlała świadczonej pracy socjalnej. W dwóch kontrolowanych przypadkach notatki pracownika socjalnego były ogólne, w większości notatek brakowało dat sporządzenia dokumentu. Ponadto niektóre notatki dotyczące pracy socjalnej były „zbiorcze” – opisywały działania podjęte z klientem z kilku spotkań, z dłuższego okresu np. z czynności mających miejsce w przeciągu miesiąca. Dokumentowanie pracy socjalnej jest niezbędnym warunkiem profesjonalnego działania. Pozwala na odtworzenie i umiejscowienie w czasie podejmowanych czynności, co jest niezbędne dla skutecznego organizowania pracy socjalnej przez pracownika socjalnego. W sytuacji konieczności podjęcia działań przez innego pracownika odpowiednia dokumentacja umożliwia szybsze i skuteczniejsze kontynuowanie procesu pracy socjalnej. Dodatkowo dokumentowanie pracy socjalnej jest gotową informacją dla przełożonego, który ma możliwość weryfikacji sposobu prowadzenia pracy socjalnej przez pracownika socjalnego w celu poprawy jej jakości. Poinstruowano Kierownika Jednostki, że należy podjąć działania mające na celu rzetelną i szczegółową dokumentację pracy socjalnej.

Praca socjalna może być samodzielnym świadczeniem, jak również wsparciem towarzyszącym innym formom pomocy. Zespół inspektorów w trakcie kontroli prowadzonych postępowań w sprawach związanych z przyznawaniem świadczeń z pomocy społecznej (zasiłki stałe, okresowe) niejednokrotnie stwierdzał, na podstawie przedstawionej dokumentacji, że z kontrolowanych spraw nie wynikała praca pracownika socjalnego na rzecz klienta/rodziny. Poza pomocą pieniężną nie wskazano bowiem innych form wsparcia np. w kwestionariuszu rodzinnego wywiadu środowiskowego, co mogło prowadzić do utrwalania klientów w ich bierności. (akta kontroli str. 293 - 298)

Praca socjalna zgodnie z art. 45 ust. 2 ustawy może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny. W okresie podlegającym kontroli OPS w Cedyni nie zrealizował projektów socjalnych.

Zgodnie z art. 108 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej w celu określenia sposobu współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby lub rodziny znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej pracownik socjalny zatrudniony w ośrodku pomocy społecznej lub w powiatowym centrum pomocy rodzinie może zawrzeć kontrakt

socjalny z tą osobą lub rodziną, w celu wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Kontrola wykazała, że Ośrodek Pomocy Społecznej w Cedyni w 2023 r., na podstawie art. 108 ustawy o pomocy społecznej, nie zawarł kontraktów socjalnych. W 2024 r. do dnia kontroli zawarto 6 kontraktów socjalnych (na druku „Część I A i II A”).

Sprawdzono wybraną dokumentację osób, z którymi w okresie objętym kontrolą podpisano kontrakt socjalny:

1. z dnia 12 stycznia 2024 r.,
2. z dnia 7 marca 2024 r.,
3. z dnia 12 kwietnia 2024 r.

(akta kontroli str. 299 - 301)

Kontrakty zawierane były w celu aktywizacji zawodowej i integracji społecznej oraz poszukiwania zatrudnienia w celu poprawy sytuacji materialnej oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Kontrakty socjalne zostały zawarte na druku „Część I A i II A”, który określa sposób współpracy z osobą/rodziną w zakresie rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej. W kontrolowanym okresie nie zawarto kontraktów socjalnych, „Część I B i II B”, określających sposób współpracy w celu wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu.

Kontrakt wskazany w pkt 1 był w trakcie realizacji – brakowało informacji w dokumentacji czy poszczególne działania pracownika socjalnego oraz klienta zostały zrealizowane np. notatki czy osoba podpisująca kontrakt zgłosiła się na posiedzenie Powiatowego Zespołu Orzekania o Niepełnosprawności w celu ustalenia stopnia niepełnosprawności (działanie zapisane w kontrakcie). Zapisano ocenę realizacji działań w dniu 18 marca 2024 r. W dokumentacji nie było Części II A – Oceny realizacji działań ustalonych w kontrakcie socjalnym wynikającego z rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 listopada 2010 r. w sprawie wzoru kontraktu socjalnego. (Dz. U. Nr 218, poz. 1439). Brakowało monitoringu prowadzonych działań.

W kontrakcie wskazanym w pkt 2 - w trakcie realizacji – w dokumentacji brakowało informacji czy poszczególne działania pracownika socjalnego oraz klienta zostały

zrealizowane np. notatki czy osoba wzięła udział w planowanej w rozmowie o pracę. Zapisano ocenę realizacji działań w dniu 28 marca 2024 r. W dokumentacji nie było Części II A kontraktu socjalnego - oceny realizacji działań. Nie był także prowadzony monitoring.

W kontrakcie wskazanym w pkt 3 brakowało informacji czy kontrakt był w trakcie realizacji czy został zrealizowany – nie można było wywnioskować czy poszczególne działania pracownika socjalnego oraz klienta zostały zrealizowane np. czy odbyło się szkolenie w związku z zamiarem podjęcia prac społecznie użytecznych, czy osoba podjęła zatrudnienie itp. Brak monitoringu w dokumentacji. Zapisano ocenę realizacji działań w dniu 14 maja 2024 r. - brak w przedstawionej dokumentacji Części II A kontraktu.

Z uwagi na sytuację życiową osób korzystających z kontraktów socjalnych oraz kompleksowy charakter realizowanych działań, stosowanie tego instrumentu wymaga od pracowników socjalnych szczególnego zaangażowania. Prawidłowo opracowany kontrakt socjalny określa jasne i konkretnie wyznaczone cele, które powinny być adekwatne do możliwości klienta, niezbędne jest również dokonanie właściwej oceny potencjału klienta. Skuteczność kontraktu zależy od dobrej diagnozy, potrzeb klienta oraz jego świadomego nastawienia na zmianę, za które bierze on odpowiedzialność. Po określeniu celów, które ma osiągnąć osoba podpisująca kontrakt należy prowadzić ocenę realizacji kontraktów wraz z analizą jej efektów. W każdym przypadku pracownik socjalny powinien monitorować sytuację osoby, z którą zawarł kontrakt socjalny. Wymóg monitorowania jest niezbędny w celu dokonywania oceny postępu działań podjętych w celu rozwiązania trudności życiowych czy usamodzielniania się osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem wynikającym z ustawy o pomocy społecznej. Poinformowano Kierownika OPS w Cedyni o konieczności przeszkolenia pracowników socjalnych, by prawidłowo wykorzystywali narzędzie, jakim jest kontrakt socjalny, zawierany z osobą lub rodziną w zakresie rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej.

Ośrodek nie współpracował z zakładami karnymi. W kontrolowanym okresie nie zgłosiły się do OPS osoby opuszczające zakłady karne, które należało objąć pracą socjalną. Nie zgłoszono także osób z terenu Gminy, którym pozostało nie więcej niż 3

miesiące do planowanego opuszczenia zakładu karnego lub aresztu śledczego, które należało objąć ww. pracą.

OPS współpracował z organizacjami pozarządowymi na terenie Gminy. Współpracę podjęto m.in. z Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej, także w ramach wydawania żywności osobom potrzebującym (w 2023 r. wydano 150 skierowań w tym zakresie).

(akta kontroli str. 302 -316)

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanego obszaru.

VI Program „Posiłek w szkole i w domu”

W kontrolowanym okresie obowiązywał wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023 (M.P z 2018 r., poz.1007) oraz wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024 – 2028 (M.P z 2023 r., poz. 881). Pomoc w ramach programów w Gminie Cedynia była przyznawana na podstawie następujących uchwał:

1. Uchwała Nr XLI/377/2023 Rady Miejskiej w Cedyni z dnia 26 stycznia 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie ustanowienia wieloletniego programu osłonowego „Pomoc gminy w zakresie dożywiania” na lata 2019 – 2023;
2. Uchwała Nr XLI/376/2023 Rady Miejskiej w Cedyni z dnia 26 stycznia 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania z nieodpłatnej pomocy społecznej w zakresie dożywiania przez osoby objęte wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023;
3. Uchwała Nr XLI/378/2023 Rady Miejskiej w Cedyni z dnia 26 stycznia 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku lub świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych wieloletnim programem rządowym „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023;
4. Uchwała Nr XLVIII/457/2023 Rady Miejskiej w Cedyni z dnia 21 grudnia 2023 r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania z nieodpłatnej pomocy społecznej w zakresie dożywiania oraz określenia zasad zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku albo świadczenia

rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób i rodzin objętych wieloletnim rządowym programem „Pomoc gminy w zakresie dożywiania na lata 2024 – 2028”,

5. Uchwała Nr XLVIII/458/2023 Rady Miejskiej w Cedyni z dnia 21 grudnia 2023 r. w sprawie ustanowienia gminnego wieloletniego programu osłonowego „Pomoc gminy w zakresie dożywiania” na lata 2024 – 2028;

W 2023 r. pomoc w formie posiłku otrzymało 48 osób, w tym 26 dzieci. W 2024 r. do dnia kontroli przyznano pomoc w formie posiłku 31 osobom, w tym 14 dzieciom.

W kontrolowanym okresie 1 dziecku przyznano pomoc w formie posiłku bez decyzji.

W 2023 r. średni koszt jednego posiłku wynosił 12,96 zł, a 2024 r. - 14,25 zł.

W kontrolowanym okresie Ośrodek pokrywał koszty dożywiania dzieci uczęszczających do następujących placówek oświatowych:

1. Zespołu Szkolno – Przedszkolnego - Szkoły Podstawowej im. Bohaterów I Armii Wojska Polskiego i Przedszkola Miejskiego w Cedyni, ul. Mieszka I 21 w Cedyni,
2. Szkoły Podstawowej im. Leśników Polskich, Piasek 63b.

Inne podmioty, w których dofinansowano dożywianie z programów:

1. Spółdzielnia Socjalna Gród Cedynia, Stara Rudnica 7.

Kontrolę nad wydawaniem posiłków w placówkach oświatowych sprawowali dyrektorzy jednostek, Kierownik OPS w Cedyni oraz właściwa miejscowo Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna. Gmina nie prowadziła dożywiania w czasie wolnym od zajęć szkolnych. W czasie ferii zimowych i letnich oraz przerw świątecznych przyznawane były dodatkowe świadczenia pieniężne.

(akta kontroli str. 317 - 324)

Sprawdzono wybraną dokumentację osób otrzymujących posiłki oraz zasiłki celowe przyznane na podstawie następujących decyzji:

Posiłek

1. OPS.5024.9.2024 z dnia 9 stycznia 2024 r.,
2. OPS.5024.25.2024 z dnia 12 stycznia 2024 r.,
3. OPS.5024.36.2024 z dnia 18 stycznia 2024 r.,

4. OPS.5024.232.2023 z dnia 6 września 2023 r.,
5. OPS.5024.77.2024 z dnia 19 stycznia 2024 r.,
6. OPS.5024.226.2023 z dnia 1 września 2023 r.

Świadczenie pieniężne

7. OPS.5024.100.2024 z dnia 27 marca 2024 r.,
8. OPS.5024.58.2024 z dnia 16 stycznia 2024 r.,
9. OPS.5024.371.2023 z dnia 28 listopada 2023 r.,
10. OPS.5024.34.2024 z dnia 18 stycznia 2024 r.,
11. OPS.5024.60.2024 z dnia 23 stycznia 2024 r.,
12. OPS.5024.61.2024 z dnia 19 stycznia 2024 r.,
13. OPS.5024.37.2024 z dnia 18 stycznia 2024 r.

(akta kontroli str. 325 - 328)

Kontrolowana dokumentacja zawierała dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie świadczeń poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które opisywały sytuacje osób i rodzin. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do 30 dni od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją. Decyzje wskazywały okres obowiązywania świadczeń. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Decyzje wskazane pod nr 4, 8, 11 i 12 nie zawierały wszystkich elementów określonych w art. 107 § 1 k.p.a. - nie wskazano pouczenia o prawie do zrzeczenia się odwołania i skutkach zrzeczenia się odwołania.

Zasady udzielania pomocy w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023 zostały określone w Uchwale nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. (M.P z 2018 r., poz.1007), a w przypadku rządowego programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024 – 2028 w Uchwale Rady Ministrów nr 149 z dnia 23 sierpnia 2023 r. (M.P z 2023 r., poz. 881). W ramach 1 i 2 modułu oba programy przewidują udzielenie pomocy w jednej z trzech form:

- posiłku,

- świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności,
- świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

W przypadkach wskazanych pod nr 1, 2, 3, 5 w decyzjach przyznano świadczenia w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” w dwóch formach: posiłku oraz świadczenie na zakup posiłku lub żywności. Z wyjaśnień Kierownika OPS wynika, że cyt.: „Klienci Ośrodka otrzymują gorący posiłek w dni powszednie, poza weekendami oraz dniami wolnymi od pracy. Aby takiego zakupu dokonać, potrzebują środków finansowych. Z tego powodu, poza gorącym posiłkiem, przyznawane jest także świadczenie pieniężne na zakup żywności.” Wyjaśnienie przyjęto. Jednocześnie w tych kontrolowanych przypadkach w uzasadnieniu decyzji brakuje zapisu, że przyznano świadczenia w dwóch formach, z uwagi na konieczność wsparcia w dni wolne wydawania posiłków – wtedy zapewniona jest pomoc w ramach świadczenia pieniężnego na zakup żywności. Poinformowano Kierownika OPS o konieczności stosowania takiego zapisu w wydawanych decyzjach.

Skontrolowanym decyzjom oznaczonym nr 2, 3 i 13 został nadany tryb art. 108 § 1 k.p.a. W rozstrzygnięciu decyzji wskazano, że cyt. „ze względu na wyjątkowo ważny interes strony.” W decyzjach nie wskazano o jaki interes strony chodzi. Nadanie rygoru natychmiastowej wykonalności nie zostało uzasadnione. W kwestionariuszu wywiadu środowiskowego nie było wniosków pracownika socjalnego będących podstawą do realizacji pomocy w trybie art. 108 § 1 k.p.a., co stanowiło naruszenie § 4 ust. 2 rozporządzenia.

Decyzja administracyjna, wskazana pod pozycją nr 12, wydana 19 stycznia 2024 r. została odebrana przez stronę 22 stycznia 2024 r., a świadczenie zostało wypłacone tego samego dnia., tj. w terminie określonym w decyzji. W decyzji nie wskazano pouczenia o prawie do zrzeczenia się odwołania i skutkach zrzeczenia się odwołania. Zrealizowano nieprawomocne decyzje, co jest sprzeczne z art. 130 § 1 k.p.a. Decyzja podlega wykonaniu m. in. kiedy:

- został nadany rygor natychmiastowej wykonalności,
- jest zgodna z żądaniem wszystkich stron,
- wszystkie strony zrzekły się prawa do wniesienia odwołania.

W aktach spraw stwierdzono brak oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania, o którym mowa w art. 127a k.p.a. W kontrolowanych decyzjach w podstawie prawnej nie wskazano art. 108 § 1 k.p.a. oraz art. 130 § 4 k.p.a.

Nieprawomocne decyzje były realizowane także w sprawach nr 5, 6 i 8.

Decyzje administracyjne wskazywały okres obowiązywania świadczeń oraz terminy wypłat w przypadku świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności. W skontrolowanych sprawach stosowano w rozstrzygnięciu decyzji zapis „Zasiłek przyznaje się od daty skompletowania dokumentów”, choć nie miał on uzasadnienia. Pouczono Kierownika Ośrodka o konieczności zwiększenia nadzoru nad prowadzonymi sprawami w celu zachowania rzetelności i celowości stosowanych zapisów w wydawanych decyzjach administracyjnych.

(akta kontroli str. 329 - 457)

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanego obszaru.

Na tym kontrolę zakończono.

Przeprowadzenie kontroli zostało odnotowane w książce kontroli pod nr 14.

Na podstawie ustaleń kontroli działalność Ośrodka Pomocy Społecznej w Cedyni należy ocenić pozytywnie z nieprawidłowościami.

Stwierdzone nieprawidłowości wynikały z braku wnikliwej kontroli i odpowiedniego nadzoru Kierownika Ośrodka nad sporządzaną dokumentacją. Skutkowało to m.in. niespełnieniem wymogów określonych przepisami prawa przy przyznawaniu świadczeń z pomocy społecznej, a także bezpośrednim wpływem na zakres i skuteczność przyznawanej klientom pomocy. Mogło to prowadzić do niskiej efektywności podejmowanych działań m.in. w zakresie świadczonej pracy socjalnej osobom i rodzinom, które takiej pracy potrzebowały.

Poprzednia kontrola kompleksowa w Ośrodku Pomocy Społecznej w Cedyni przeprowadzona przez zespół inspektorów Wydziału Spraw Społecznych Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie odbyła się w dniach 7 - 9 lutego 2018 r. Kontrolą objęto zagadnienia dotyczące sposobu realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej za okres od 1 stycznia 2017 r. do dnia kontroli.

Działalność kontrolowanej jednostki oceniono pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości. Kierownikowi Ośrodka zalecono:

- 1) sporządzanie oceny zasobów pomocy społecznej, w terminie umożliwiającym wywiązanie się Burmistrzowi Gminy Cedynia z obowiązku określonego w art. 16a ust. 4 ustawy o pomocy społecznej,
- 2) podjęcie działań mających na celu zabezpieczenie schronienia dla osób bezdomnych zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
- 3) zweryfikowanie odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej w przypadku decyzji nr OPS.5026.16.1.2017 z dnia 19 maja 2017 r.,
- 4) przestrzeganie art. 106 ust. 3b ustawy o pomocy społecznej,
- 5) podjęcie działań mających na celu zwiększenie wykorzystania narzędzia kontraktu socjalnego w pracy z osobami i rodzinami korzystającymi ze świadczeń z pomocy społecznej,
- 6) uzasadnione stosowanie rygoru natychmiastowej wykonalności w decyzjach administracyjnych, zgodnie z art. 108 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeksu postępowania administracyjnego.

W toku kontroli ustalono, że zalecenia nr 1-5 zostały zrealizowane. Zalecenie nr 6 nie zostało zrealizowane.

W myśl art. 130 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych - podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 12 000 zł. Nałożenie kary będzie przedmiotem odrębnego postępowania administracyjnego.

Zgodnie z § 17 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej, kierownik jednostki podlegającej kontroli może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyn tej odmowy, co nie stanowi przeszkody do sporządzenia zaleceń pokontrolnych. Kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie wobec zastrzeżeń.

Protokół sporządzono dnia 23 czerwca 2025 r. w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których egzemplarz nr 1 pozostaje w jednostce kontrolowanej.

Miejsce i data podpisania protokołu: Cedynia, 2 lipca 2025 r.

Kierownik kontrolowanej jednostki:

Magdalena Puzik – Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Cedyni

Kontrolujący:

Anna Karska – inspektor wojewódzki

Monika Wilczyńska – inspektor wojewódzki

Właściwe podpisy na oryginale